

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:51

SVERIGES
RIKSDAG

Onsdagen den 23 juni

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 13.00, och jag hälsar välkommen till EU-nämndens sammanträde. Det är ett öppet sammanträde som går att följa på webben och där journalister och allmänhet kan vara med på läktaren.

(Ordföranden förrättade upprop.)

Jag ställer frågan om vi kan medge deltagande på distans för de ledamöter och tjänstepersoner som deltar men inte befinner sig i salen. Jag finner frågan med ja besvarad.

§ 2 Europeiska rådet
Statsminister Stefan Löfven (deltar via Skype)
Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 24–25 juni 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsministern välkommen till dagens EU-nämnds-sammanträde.

Statsministern inleder med sitt anförande, och därefter går ordet för frågor till partierna i storleksordning.

Var så god, statsministern!

Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Tack, herr ordförande! Europeiska rådet träffas alltså i morgon och på midsommarafton. På dagordningen står pandemibekämpning, ekonomisk återhämtning och migration. Även Turkiet, Ryssland och några andra utrikesfrågor ska behandlas.

I anslutning till mötet kommer EU:s ledare också att träffa FN:s generalsekreterare António Guterres, och det ska även hållas ett eurotoppmöte i så kallat inkluderande format.

Herr ordförande! Pandemiläget är fortfarande bekymmersamt runt om i världen, liksom inom EU. Inte minst är spridningen av de nya mutationerna oroande. Samtidigt ser vi en minskande smittspridning och belastning på sjukvården, inte minst tack vare de vaccinationer som nu genomförs i hög takt runt om i medlemsstaterna.

Det är mot denna bakgrund vi nu planerar för hur restriktioner ska kunna dras tillbaka allteftersom smittläget så tillåter. Många länder har precis som Sverige beslutat om lättnader den senaste tiden.

Överenskommelsen om EU:s digitala covid-19-bevis är ett bra hjälpmedel för att underlätta återgången till normal rörlighet. Under pandemiutbrottet förra våren infördes restriktioner utan samordning mellan medlemsstaterna, vilket skapade onödiga problem för både privatpersoner och företag. Det är därför bra att vi samarbetar nu när restriktionerna gradvis ska lyftas framöver, även om det i grunden är medlemsstaterna som har beslutanderätt.

Inför mötet har kommissionen presenterat en första rapport om lärdomar från pandemihanteringen. Det är naturligtvis viktigt att tillvarata erfarenheter för att rusta EU och medlemsstaterna inför eventuella framtida kriser, och det ska givetvis ske inom de ramar som ges av fördragen.

Global vaccintillgång är avgörande för pandemibekämpningen. Ingen är säker förrän alla är säkra, och vi ska i EU fortsätta ge stöd till Covax. Vi ska även se till att andra delar av världen får del av vårt vaccinöverskott, vilket vi beslutade i maj.

Herr ordförande! Vid mötet ska vi också diskutera den ekonomiska återhämtningen och genomförandet av det återhämtningspaket som beslutades förra sommaren. Det är positivt att nästan alla medlemsstater nu har skickat in sina ekonomiska återhämtningsplaner.

Det är samtidigt viktigt att det finansiella stödet till medlemsstaterna bidrar till den gröna och digitala omställningen och dessutom skapar långsiktig tillväxt. Därför ska dessa planer genomgå en noggrann

granskning för att garantera att beslutade målsättningar verkligen nås. EU:s grundläggande värderingar ska också skyddas. Detta är någonting vi har drivit från svensk sida, och den processen är nu inledd.

Herr ordförande! På begäran av flera Medelhavsländer ska vi också diskutera migration. Fokus ligger på irreguljär migration och de strömmar av migranter som, i brist på alternativ, rör sig mot Europa längs ruttor som ofta är direkt livsfarliga.

En väl fungerande migrationspolitik inom EU är beroende av samarbete med länderna runt om oss, och regeringen verkar för ett mer operativt och fördjupat samarbete med prioriterade länder. Arbetet behöver ha ett brett anslag och ta sikte såväl på grundorsakerna till att människor lämnar sina hemländer som på att underlätta återvändande och återtagande av människor som saknar rätt att stanna i Europa. Fokus den här gången är alltså samarbete med länder utanför EU. Samtidigt fortsätter arbetet med att utforma en effektiv och hållbar flyktingpolitik där alla länder tar ansvar.

Herr ordförande! Europeiska rådet ska återigen diskutera situationen i östra Medelhavet och relationen till Turkiet. Sedan diskussionen i mars har utvecklingen inte inneburit några större vare sig bakslag eller framsteg. Turkiet har fortsatt att agera förhållandevis konstruktivt gentemot EU och medlemsstaterna. Samtidigt fortsätter en negativ utveckling i Turkiet vad gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Detta är en viktig del när vi nu diskuterar EU:s förhållningssätt till Turkiet. Vi ska ha beredskap att vidta åtgärder, inklusive sanktioner, för att påverka utvecklingen. Regeringen verkar också för en väl avvägd och hållbar relation mellan EU och Turkiet. Vi behöver en fungerande dialog för att kunna framföra kritik men också för att kunna utveckla viktiga samarbeten, till exempel kring migration.

Herr ordförande! Europeiska rådet ska återkomma till relationen med Ryssland. Diskussionen sker i en tid då utrymmet för opposition, civilsamhälle och fria medier fortsätter att minska i Ryssland. Klassificeringen av Aleksej Navalnyjs organisation FBK som extremistisk är ytterligare ett sätt att tysta den politiska oppositionen inför dumavalet i september. Den är ännu ett steg i den negativa utveckling som pågått under flera år.

EU:s relation till Ryssland är av största vikt för Sverige. EU ska agera enigt, balanserat och tålmodigt. Då stärker vi både våra möjligheter att påverka Rysslands agerande och vår egen säkerhet. Alla fem principer för EU:s Rysslandspolitik ligger alltså fast. Inför mötet har kommissionen och EU:s utrikestjänst presenterat en rapport om EU:s relation till Ryssland. Rapporten är också ett underlag och föregriper inte på något sätt Europeiska rådets diskussioner.

Regeringen har verkat för att EU och medlemsstaterna ska fortsätta att markera kraftfullt mot Rysslands brott mot internationell rätt och när landet utmanar den europeiska säkerhetsordningen. Rysslands olagliga annektering av Krim och landets agerande i östra Ukraina måste upphöra. Vi ska hålla i EU:s sanktioner tills så sker, och det är bra att det finns enighet bakom att sanktionerna än en gång förlängs.

Vi möter också företeelser som korruption och penningtvätt, vilket vi måste mobilisera alla instrument för att motverka. Vi behöver allmänt skapa nya förutsättningar och verktyg vad gäller EU:s relation till

Ryssland, och här kan omställningen till en grön och digital ekonomi spela en viktig roll. När vi minskar vårt beroende av fossila bränslen minskar också beroendet av rysk gas och olja, som har brukat användas för att utöva påtryckningar och splittra medlemsstaterna.

När vi tar steg i den digitala omställningen stärks vår förmåga att attribuera och reagera på ryska cyberattacker, desinformationskampanjer och påverkansförsök. Vi ska också stärka skyddet och kontrollen av vår infrastruktur och informationshantering. Då stärker vi vår motståndskraft, våra institutioner och våra demokratiska system.

Vi ska också fortsätta samarbeta om att stödja länderna inom det östliga partnerskapet. När dessa länder reformeras och stärks minskar också möjligheterna till ryskt inflytande. Det skapar stabilitet och säkerhet både i regionen och i Europa.

Samtidigt ska vi söka samarbete med Ryssland i alla frågor där EU har ett långsiktigt intresse, såsom klimat, miljö och hälsa. Vi bör också vidareutveckla stödet till det civila samhället, fria medier och mellanfolkligt utbyte – särskilt i tider när repressionen i Ryssland ökar. Slutligen ska vi komma ihåg att EU är en viktig handelspartner för Ryssland; nästan 40 procent av Rysslands varuhandel och 75 procent av alla direktinvesteringar i Ryssland kommer från EU-länder.

EU:s relation till Ryssland är alltså mångfasetterad, och EU:s verktygslåda är omfattande. Det finns mycket vi kan göra redan nu inom ramen för de fem principerna i EU:s Rysslandspolitik, och jag anser att vi måste arbeta vidare och skaffa oss nya kraftfulla verktyg utöver dem vi redan har för att genomföra politiken. Låt oss till slut komma ihåg att EU vill ha en bättre relation med Ryssland än vad Rysslands agerande för närvarande tillåter.

Herr ordförande! På initiativ av bland annat Sverige följer man upp besluten från i maj om restriktiva åtgärder mot Belarus. Vi har så sent som den här veckan infört nya sanktionslistningar av personer och företag och även gått vidare med ekonomiska sanktioner mot Belarus. Det är viktigt att EU också ger sitt tydliga stöd till en demokratisering av Belarus och att frihetsberövade aktivister släpps på fri fot.

Herr ordförande! Avslutningsvis: Vid eurotoppmötet ska man se över de framsteg som gjorts vad gäller att stärka bankunionen och skapa en kapitalmarknadsunion. Vi har allt att vinna på ett starkt och välfungerande eurosamarbete.

Med det avslutar jag redogörelsen inför mötet, herr ordförande.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Tack för det, statsministern! Jag kommer nu alltså att lämna ordet till partierna i storleksordning. Vi gör som vi brukar, nämligen tar fyra partier innan vi ger statsministern möjlighet att kommentera. Sedan tar vi ytterligare fyra partier. Om tiden medger det kör vi eventuellt en andra frågerunda för de partier som har mer än en ledamot.

Anf. 5 DAG LARSSON (S):

Herr ordförande! Tack för redogörelsen, statsministern!

Coronakrisen är inte över, men vi har förhoppningsvis lämnat den värsta tiden bakom oss. Vi kan nu börja summera en av de svåraste perioderna i unionens historia. Vi vet att beredskapen inledningsvis var

dålig, och det var ett misslyckande när inte bara människor utan också varor stoppades vid gränserna. Men vi kan också konstatera att medlemsländerna under vägen har lyckats lösa handelskonflikter och att solidariteten mellan länder har funnits där i avgörande frågor.

Det är en stor framgång för EU-samarbetet att man lyckats trygga vaccindoser till hela EU:s befolkning och samtidigt varit en stor bidragsgivare till det internationella vaccinsamarbetet Covax. Ett och ett halvt år efter den första vågen är nu hälften av Sveriges vuxna befolkning vaccinerade. Det hade varit svårt att uppnå utan EU:s gemensamma upphandling. Coronapassen som ska göra det möjligt att resa i unionen från den 1 juli är också ett exempel på en gemensam lösning på en svår fråga, nämligen hur vi ska kunna öppna våra samhällen utan att smittan återigen tar ny fart.

Sjukvården och smittskyddet är och ska vara en nationell kompetens. Men för att hantera en pandemi krävs samarbete. Det är därför välkommet att EU vill stärka beredskapen för kommande pandemier, både inom unionen och genom att stärka det globala arbetet för att förebygga pandemier.

Min fråga till statsministern är: Vilka är de viktigaste insatserna EU kan göra i dag för att förhindra att vi ska behöva uppleva en liknande kris igen?

Anf. 6 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Det kommer oroväckande uppgifter om spridning av olika mutationer. Vi har inte tagit oss ur pandemin, utan det gäller att hålla ut. Det är också viktigt, som statsministern säger, att man på toppmötet också diskuterar hur man kan dra tillbaka olika restriktioner. Det är bra att covidbevis nu kommer att komma på plats; det kommer att spela en stor roll för vår återhämtning.

Jag tycker dock att det är problematiskt att den svenska regeringen inte har fått alla delar på plats till den 1 juli. Detta är mer en nationell fråga, men Sverige, som är ett av EU:s mest digitaliserade länder, borde ha klarat av detta i tid.

Jag måste också återigen lyfta upp frågan om smittspårningsapp. När EU:s ledare ska träffas och diskutera koordination och synkronisering av olika insatser tycker jag att det är genant att Sverige fortfarande inte har detta på plats. Men det har jag som sagt lyft upp några gånger tidigare.

Många frågor ska behandlas på toppmötet, och jag kommer inte att beröra alla utan lyfter fram några stycken.

Diskussionen om ekonomisk återhämtning är viktig. Detta är avgörande för EU:s ekonomi och välfärd. Det krävs tydliga åtgärder för att starta samhället efter pandemin.

För ungefär ett år sedan när vi diskuterade införandet av återhämtningsfonden och även långtidsbudgeten hade vi många diskussioner, och nu är vi inne i nästa del av godkännandefasen. Jag tror att jag vid något tillfälle för ett år sedan citerade Winston Churchill, som sa: Never waste a good crisis. Jag tror att statsministern då svarade på det.

Nu är det i alla fall upp till alla medlemsstater att använda medlen ur återhämtningsfonden på rätt sätt. Jag instämmer med det statsministern säger om att det handlar om att nå de mål vi har satt upp. Otroligt viktigt från svenskt perspektiv är också att återigen påpeka att utbetalningarna inte

ska göras om landet inte lever upp till rättsstatens principer. Det tyckte jag att statsministern också sa.

Dock vill jag på denna punkt notera att det finns en punkt i utkastet till slutsatser om den sociala pelaren utifrån Portodeklarationen. Moderaternas position är tydlig och väl känd, så jag behöver inte upprepa den.

Tidigare har statsministern sagt att vi inte ska tvivla på att varken han eller regeringen missar ett tillfälle att lyfta hot mot den svenska modellen. Jag antar att detta gäller även om det uppstår en sådan diskussion.

Vad gäller Turkiet hade vi som sagt den frågan för ett antal månader sedan, och det har inte hänt särskilt mycket. Men vid det tillfället var det i princip dagarna efter att Turkiet och Erdoğan hade bestämt sig för att lämna Istanbulkonventionen. Utvecklingen vad gäller mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokrati har tyvärr gått åt fel håll, som statsministern påtalar. Jag instämmer i det statsministern sa om detta.

Vad gäller Ryssland kommer det att bli en stor diskussion, antar jag. Vi hade del ett förra gången, och del två kommer nu. EU:s relation med Ryssland är ju den sämsta någonsin, och det försämrade läget för mänskliga rättigheter och demokrati i Ryssland kräver kännbara motåtgärder. Vi har sett hot och angrepp mot den ryska oppositionen, upptrappning i östra Ukraina och utvisning av europeiska diplomater utan godtagbara skäl, och detta visar på Rysslands alltmer aggressiva agerande.

Nu ska statsministern och EU-ledarna diskutera den Rysslandsrapport som den höge representanten har tagit fram utifrån de fem principerna. I rapporten talar man också om ledorden pressa tillbaka, begränsa och engagera sig mot Ryssland.

Inför Europeiska rådets förra möte efterfrågade jag en större tydlighet från regeringen mot Ryssland. Jag tycker att det jag hör från statsministern är bra. Det är tydligare, och det välkomnar jag. Jag hörde statsministern säga att de fem principerna är det viktiga i EU:s politik vad gäller Ryssland. Jag vill också säga att vi såklart inte bara kan omhulda de nya ledorden, utan de fem principerna måste vara i fokus.

I rapporten talas det också om selektivt engagemang i frågor som är av intresse för EU. Statsministern lyfte också att det finns vissa frågor som är viktiga för EU, och det är såklart viktigt att engagemanget begränsas till dem.

Jag ska tolka statsministern. Det är viktigt att detta utökade och fördjupade engagemang inte sker förrän Ryssland förändrar sig och tar första steget. Jag tyckte att statsministern sa ungefär att Rysslands agerande för närvarande inte tillåter detta. Det är även min och Moderaternas uppfattning.

Det är viktigt att vi är tydliga när det gäller punkten om att det måste ställas mer krav på respekt för mänskliga rättigheter. Jag skulle också vilja ge mitt stöd till det som statsministern säger, om jag återigen tolkar honom, om att vi måste nyttja alla instrument som finns och också välkomna nya instrument.

EU måste agera kraftfullt mot Ryssland. Det kommer att innebära tuffa sanktioner, och det verkar bara vara ekonomiska hinder som påverkar det ryska agerandet i nuläget.

Jag vill passa på att understryka att det inte är Borrell ensam som utformar EU:s Rysslandspolitik, utan där har Europeiska rådet en betydelsefull roll.

Jag ska försöka sammanfatta. Den senaste tidens utveckling kräver nu ett starkt europeiskt ledarskap gentemot Ryssland. Det handlar om Europas säkerhet, och det handlar om demokrati.

Jag har noterat att den höge representanten Borrell har sagt att det kommer att vara möjligt att undvika en upptrappning av sanktionerna eftersom han anser att en sådan skulle innebära att förbindelserna försämras. Det kan man hålla med om, och det är också det som statsministern är inne på – de olika områden där EU har ett engagemang eller ett intresse av att vara delaktigt.

Men fokus måste ändå vara på vad vi kan göra här och nu. Jag skulle vilja fråga statsministern hur han tolkar Rysslandsrapporten och om det finns några särskilda åtgärder från svenskt håll som statsministern kommer att lyfta upp vid mötet.

Anf. 7 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ordförande! Vi välkomnar naturligtvis också att vaccineringen har börjat komma igång på allvar och att pandemin förhoppningsvis lider mot sitt slut. Vi instämmer också i att det viktiga nu naturligtvis är att konsolidera erfarenheter och bygga upp en beredskap inför framtida hot av liknande karaktär. Men vi inser också att det arbetet är meningslöst så länge vi inte vet exakt vad som har hänt i det här fallet och framför allt inte vem, om någon, som är ansvarig.

Vi vet i dag att de kinesiska myndigheterna från början agerade som om de hade något att dölja. De har använt sitt inflytande över internationella organisationer för att rentvå det kinesiska kommunistpartiet från ansvar. De har fått dessa organisationer att sprida felaktig information om viruset. Dessutom har lokala läkare som slagit larm försvunnit. Myndigheterna har vägrat att tillåta en oberoende undersökning av laboratoriet i Wuhan, och de har inte delat med sig av den säkerhetsinformation som finns dokumenterad där.

Samtidigt vet vi att detta laboratorium genomför forskning på exakt den typ av virus som vi nu kämpar emot, på levande fladdermöss, och att man dessutom ljugit om detta. Det handlar om en typ av fladdermöss som enligt uppgift inte finns i naturen i närheten av Hubei.

Enligt amerikansk underrättelsetjänst insjuknade tre personer på laboratoriet i november 2019, och verksamheten togs kort därefter över av Folkets befrielsearmé.

Alla indicier pekar åt samma håll, men det är bara indicier så länge ingen genomför en djupgående undersökning om vad som faktiskt har hänt. Detta är exakt den typ av fråga som vi ska ha Europeiska unionen till, men ändå är intresset för detta väldigt svalt.

En fråga som man måste ställa sig är: Är skälet till att EU och rådet inte är särskilt intresserade av att undersöka detta det faktum att unionen själv finansierar forskning vid viruslaboratoriet i Wuhan? Det hela ser inte jättebra ut. Jag skulle gärna vilja att statsministern säger något kort om denna frågeställning.

Vad gäller migration går strategin nu uppenbarligen ut på att tackla det man kallar för root causes, migrationens grundorsaker, vilka EU

identifierar som fattigdom och otrygghet. Den analysen är i och för sig helt korrekt, men detta är långt ifrån tillräckligt för att komma åt den irreguljära båttrafiken.

Sanningen är – och vi kan alla önska att så inte vore fallet – att så länge som levnadsstandarderna är så olika här och i andra delar av världen kommer denna trafik att fortsätta, förutsatt att unionen tvingar medlemsstaterna att dela ut uppehållstillstånd till personer som reser irreguljärt. Det innebär att denna cirkus kommer att fortsätta, med druckningsolyckor, terrorfinansiering och destabilisering av samhällen, för att inte tala om de problem det orsakar här i Sverige.

Självklart ska EU vara med och bekämpa otrygghet och fattigdom i andra delar av världen, men detta är inget vi gör för att stoppa migration – det har ett självändamål. Migrationen kan bara stoppas genom att man genomför en helrenovering av det gemensamma asylsystemet. Och som så många gånger förut har danskarna visat rätt väg. Den uppenbara lösningen är att flytta hela processen till tredjeland. Om det inte längre finns ett ekonomiskt incitament för att genomföra dessa resor kommer mycket färre personer att göra det. Men personer som behöver skydd kan fortfarande få det, och dessutom närmare sina hem.

Vad gäller Turkiet ser vi hellre att EU står upp för Greklands intressen gentemot Turkiet än att EU förbereder ytterligare samarbeten med det landet. Turkiet har under de senaste åren inte gått EU till mötes och inte varit särskilt samarbetsvilligt. Det är inte rimligt att man fortsätter med engagemangspolitikerna under de förutsättningarna.

Vad gäller Ryssland och Belarus anser vi vidare att man bör införa Magnitskijrestriktioner mot båda dessa länder. Avseende Ryssland är det jätteviktigt att nu agera mot Nord Stream 2. Detta bygge är i sin slutfas, men det finns ingen anledning till att denna ledning måste tas i bruk, särskilt med tanke på Rysslands fortsatta aggressiva beteende och landets planer på att genomföra omfattande militärövningar, bland annat i närheten av Östersjön, nu i september.

Vad gäller återhämtningsfonden är vår inställning klar. Vi var ett av få partier i kammaren som sa ett klart nej. Därmed vill jag anmäla en avvikande mening.

Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsministern, för genomgången inför toppmötet!

Ibland när vi sitter och pratar om hur långt vi har kommit med vaccineringen kan jag inte låta bli att tänka tillbaka på förra våren, när vi beslutade oss för att ansluta oss till den gemensamma upphandlingen. Då fanns det en bild av att det kanske hösten 2021 skulle kunna finnas ett vaccin. Med den gemensamma kraft vi hade visade vi att det gick att komma igång betydligt snabbare än så. Detta är värt att notera när vi är otåliga över att vi inte har kommit längre med vaccineringen. Det har verkligen visat på styrkan och den skillnad det gör att göra detta tillsammans med de andra EU-länderna.

Annars tänkte jag fokusera på de delar där jag kanske inte är riktigt lika positiv. Det handlar bland annat om Portodeklarationen. I det uttalande som är utskickat inför mötet välkomnas Portodeklarationen. Jag och Centerpartiet kan inte instämma i detta. Vi vill inte se en snabb implementering av en global skattereform i enlighet med OECD-

förhandlingarnas framskridande. Vad gäller skrivningar om egna resurser står Centerpartiet fast vid att beskattningsrätt är en nationell kompetens och ska värnas i EU-samarbetet.

2020/21:51
23 juni

Jag undrar hur regeringen ser på slutsatserna från G7-mötet för någon vecka sedan om en global skattereform och det faktum att Europeiska rådet nu vill gå vidare med detta i snabb takt i en EU-kontext. Hur ser regeringen att detta kommer att påverka svensk ekonomi, och hur ser vår påverkansmöjlighet bland EU-länderna ut i denna process?

Samtidigt förbereder sig EU-kommissionen för att lägga fram sitt förslag till digital skatt i mitten av juli. Hur fortsätter regeringen att försvara Sveriges rätt till självbestämmande vad gäller skattepolitiken i EU-samarbetet?

När det gäller migrationsdelen tror jag att det är oerhört viktigt att Sverige fortsätter att göra markeringar. Det blir väldigt lätt att det enbart handlar om hårda tag. Det är viktigt att avtal med tredjeland utformas på ett sätt som värnar grundläggande principer såsom mänskliga rättigheter och principen att man inte utvisar någon till ett land där denne riskerar att dödas eller skadas allvarligt.

När det gäller utrikesfrågorna är den utveckling vi ser i både Ryssland och Belarus oerhört bekymmersam. Det har tagits fram fem principer, men det är oerhört viktigt att man också kommer till skott och prioriterar när det gäller på vilket sätt man ska agera utifrån dessa, så att det gör skillnad.

I dagsläget har vi inte sett någon återgång eller broms på utvecklingen, utan både Ryssland och Belarus fortsätter i en allvarlig riktning. Vi har inte ens kommit dithän att vi känner att vi får stopp på den negativa utvecklingen när det gäller förföljelser av fri- och rättigheter. Jag tänker att man också där behöver fundera på vad mer som behöver göras för att vi ska få ett stopp på det här och sedan, förhoppningsvis, kunna vända det tillbaka.

Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr ordförande! Jag börjar med Socialdemokraterna och Dag Larssons fråga om vad vi kan göra. Det är viktigt, som Dag Larsson var inne på, att vi nu tar till oss lärdomar och erfarenheter av det som har hänt så att vi ska stå bättre rustade. Därför har också kommissionen nyligen presenterat en första rapport om det här, och den granskas just nu i Regeringskansliet.

Det är tre områden som jag ändå skulle vilja nämna. Det första är att det var för dålig information och samordning mellan medlemsstaterna när restriktionerna infördes. Det är helt uppenbart. Vi hade en del medlemsstater som höll inne med väldigt viktig utrustning. Sverige hjälpte till med att se till att skicka utrustning, bland annat till Spanien men också till Italien. Det där att hålla inne med viktig utrustning i ett sådant här läge är naturligtvis oacceptabelt.

Åtgärder vidtogs sedan successivt för att se till att försvara och säkra den fria rörligheten. De gröna filerna var en sådan åtgärd, liksom covidpassen. Men det finns mer att göra för att vara bättre samordnade nästa gång – helt enkelt bättre förberedda.

Vi skulle också behöva öka beredskapen vad gäller tillgången till vissa läkemedel och medicinsk utrustning. Det är därför bra att vi stärker denna beredskap, bland annat genom beredskapslager, varav ett kommer att

hamna i Kristinehamn. Vi behöver naturligtvis också se över och säkra upp tillgången till vaccin.

Det tredje är vaccindelning. Vi vet att ingen är säker förrän alla är säkra, och vi behöver därför verktyg för att snabbt och effektivt kunna dela med oss av vaccin eller andra läkemedel, för den delen, utöver det stöd som ges till det internationella samarbetet inom ramen för Covax. Det är därför bra att en sådan mekanism nu diskuteras och håller på att utvärderas. Det vore väldigt välkommet.

Detta är tre direkta reaktioner.

Jag går nu över till Jessika Roswalls fråga. Om vi tar bort den inrikespolitiska delen kan vi konstatera att den ekonomiska återhämtningen är viktig. Den svenska modellen är, precis som Jessika Roswall sa, den vi arbetar efter och kommer att vilja fortsätta att göra.

När det gäller de mål som nämns vill jag ändå säga att det är headline targets som man återoppar här. De är tre. Det första är att minst 78 procent av alla 20–64-åringar bör arbeta. Det andra är att minst 60 procent av alla vuxna bör delta i utbildning varje år. Det tredje är att minst 15 miljoner färre människor ska riskera fattigdom eller social utestängning. Det är dessa tre mål som det hänvisas till här, och jag tror att vi kan vara överens om att det är bra målsättningar.

Det var ingen speciell fråga om Turkiet. När det gäller Ryssland är det helt rätt att det går åt fel håll där, och därför menar vi att vi behöver ha en bättre verktygslåda där.

Vad gäller rapporten och dess status är detta en rapport från kommissionen, men vi har varit noga i förberedelserna inför mötet med att kunna få bekräftelse på att i den här frågan har Europeiska rådet inte bara ett stort inflytande, utan här måste Europeiska rådet äga frågan. Den politiska inriktningen vad gäller relationerna mellan EU och Ryssland är Europeiska rådets fråga. Därför är rapporten ett underlag. Vi ser den och har den som ett sådant, men det är sedan Europeiska rådet som ska ange riktningen. Det är hela upplägget.

Jag menar att det är oerhört viktigt med enigheten. Det är den som är vår största tillgång. Det kommer att göras många försök att splittra medlemsländerna på allehanda sätt, men här är det EU:s enighet som avgör vår styrka. Därför känns det bra att vi håller i de fem principerna. Vi kommer att behöva utveckla dem, och vi kommer att behöva utveckla också det som vi kan kalla för verktygslåda eller åtgärder som vi kan vidta. Det är så vi tolkar rapporten, det vill säga att den är ett underlag, men det är Europeiska rådet som måste avgöra vad som ska hända därefter.

Vad gäller Sverigedemokraterna och Ludvig Aspling och vems fel det här är är det såklart viktigt att förstå hur detta kunde uppstå över huvud taget. Sanningen måste fram. Vi kan inte acceptera någon eventuell mörkning här och absolut inte att EU på något sätt skulle mörka någonting på grund av något ekonomiskt stöd eller så. Det finns helt enkelt inte för oss, utan sanningen måste fram. Den kommer inte att diskuteras här, men det kommer att finnas flera forum och flera möjligheter att göra det. Sanningen ska fram.

Vad gäller asylsystemet kommer EU att diskutera det vidare. Nu är det konsultation på det som gäller omgivning och samarbete med andra länder, och jag förstod att Ludvig Aspling delar denna uppfattning.

Vad gäller vårt eget regelverk diskuterades det vidare för att vi ska komma i mål med ett sådant. Båda två kommer att behövas.

När det gäller Turkiet och relationen mellan EU och Turkiet är det också för Grekland och Cypern viktigt att EU har en relation med Turkiet. Sedan finns det frågor som är direkt kopplade till dessa länder som EU stöder. Vi är tydliga med att vi till exempel vill att Cypernfrågan ska få en lösning enligt det som också diskuteras inom ramen för FN och de resolutioner som finns på området. Där är EU ett bra stöd för både Cypern och Grekland. Jag tror att båda dessa länder vill att EU ska ha en relation till och en dialog med Turkiet.

Jag går nu över Annika Qarlssons och Centerpartiets frågor. Vi är överens om vaccinationen, nämligen att den är ett stort, stort framsteg. Det är bra att det är fler som nämner detta, för det är ofta tyst när vi faktiskt har framgångar. Det här är en riktigt stor framgång, och den ska vi vara stolta över.

Annika Qarlszon nämnde Portodeklarationen, och det har jag redan svarat på. Det är de tre målen det refereras till, och jag tror att alla kan ställa upp på dem. Det är jag övertygad om.

Det frågas om en eventuell skattereform. Nej, det här är ingen skattereform och ingen EU-skattereform. Vad som refereras till är det G20-OECD-ramverk som diskuteras. EU är positivt till en global sådan reform med a consensual basis – så står det också – within the G20/OECD framework. Det är det som återges. Det är alltså inget nytt EU-skattesystem eller något sådant som avses här.

Jag förstod att vi var eniga om Ryssland och om behovet av auktoritet och enighet. Där tror jag inte att jag har något mer att kommentera.

Anf. 10 JENS HOLM (V):

Ordförande! Jag vill tacka statsministern för presentationen.

Jag skulle vilja börja med att kommentera covidläget. Det är precis som statsministern säger, ingen är säker förrän alla är säkra, det vill säga att ingen är säker förrän alla är vaccinerade i världen. Vi vet också att de rika länderna har lagt beslag på nästan alla covidvacciner.

Statsministern talar om mer resurser till vaccinsamarbetet Covax. Det är vällovligt, men jag tycker att det är synd att Sverige och EU motarbetar förslaget om att lätta på patenträtten för att på så sätt möjliggöra produktion av vacciner på fler ställen i världen. Indien och Sydafrika har lyft upp frågan, och nu senast har även USA ställt sig positivt till det. Även EU-parlamentet har röstat för en uppluckrad patenträtt just för utvecklingsländer vad gäller covidvacciner.

Det behöver inte vara så komplicerat. Man kan helt enkelt ge licens till att man ska kunna få producera gratis i vissa länder som inte har de ekonomiska resurserna att själva köpa in mediciner. Vi vet att ett land som Indien redan i dag är världens största producent av vaccin men betalar väldigt mycket pengar i licenser – något som man inte borde behöva göra för att rädda sin egen befolkning.

Jag vill fråga vad statusen är i dag från den svenska regeringen vad gäller att lätta upp regelverket kring patent på covidvacciner.

Den andra fråga jag skulle vilja ta upp är migrationen. När det gäller punkt 12 i slutsatserna tror jag att det nu är första gången vi ser att toppmötet uppmanar kommissionen att minst 10 procent av EU:s

biståndsmedel – alltså till det nya instrumentet NDICI, det nya biståndsinstrument som EU har – ska kunna användas till migrationsändamål.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är en väldigt olycklig hopblandning av biståndsmedel och migration att man kan ta 10 procent av biståndsmedel för migrationsändamål. Migrationspolitik är en sak, men den ska inte ta av biståndsmedel.

Jag vill fråga statsministern om han anser att biståndsmedel ska kunna användas för flyktingmottagning, att hålla flyktingar borta eller vad det nu kan handla om i det här fallet.

Min tredje fråga rör Turkiet. Vi är överens om att situationen där verkligen har förvärrats. Här måste Sverige och EU agera. Det kurdiska partiet HDP:s båda ledare Selahattin Demirtaş och Figen Yüksekdağ sitter fortfarande fängslade. I förra veckan skedde ett brutalt mord på en HDP-medarbetare, Deniz Poyraz, i staden Izmir.

Det här får inte fortsätta. EU måste agera. Det är inte läge för en modernisering av tullunionen med Turkiet. Turkietavtalet i flyktingfrågor borde hävas. Statsministern nämnde sanktioner mot Turkiet. Det är välkommet. Men jag vill fråga: När kommer Sverige att verka för att sanktioner verkligen införs mot Turkiet?

Vi i Vänsterpartiet har varnat för detta. Det är olyckligt att EU har satt sig i president Erdoğan's knä med flyktingavtalet och att EU har gjort sig beroende av Turkiet på det här sättet.

Etiopien tas också upp i slutsatserna. Det var inget som statsministern nämnde, men vi är nog överens om att situationen där är väldigt oroväckande. Man har ett val där bara vissa delar av befolkningen över huvud taget kan gå till val, och man har kanske en stundande svältkatastrof i Tigrayprovinsen. Man har upprepade brott och upprepat våld, inte minst sexuellt våld mot kvinnor, i Tigrayprovinsen. Vi vet att den etiopiska staten har ett stort ansvar där. Det här måste EU höja rösten mot och gå till botten med.

Herr ordförande! Avslutningsvis är jag förvånad över att klimatkrisen inte har en framskjuten plats i slutsatserna inför toppmötet. Det finns inte ett enda stycke om klimatkrisen, och jag undrar varför det har blivit så. Det behövs ett politiskt ledarskap i klimatfrågan, inte minst nu när EU har en klimatlag och nya klimatmål.

Jag vill fråga statsministern om han är beredd att driva att klimatfrågan ska få en framskjuten plats på toppmötet och att man till exempel för in ett stycke om klimatfrågan och vikten av att man höjer ambitionen och gör mer för att bekämpa klimatkrisen. Är statsministern beredd att göra så?

Anf. 11 SOFIA DAMM (KD):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen inför EU-toppmötet!

Återhämtningsfonden var i grunden tänkt att användas i syfte att snabbt komma igång med den ekonomiska återhämtningen, framför allt i form av konkurrensfrämjande satsningar på en grön, digital omställning.

I och med att aktionsplanen för den sociala pelaren antogs i Porto stod det också klart att återhämtningsfonden i allt större utsträckning även ska finansiera olika offentliga verksamheter, som arbetsmarknadsprogram och sociala satsningar. Denna inriktning på återhämtningsfonden är en del av

den tendens vi har sett komma under en tid, där EU alltmer spelar rollen som möjliggörare för ett överstatligt utjämnningssystem.

Den sociala spelaren har också inneburit, och kommer att innebära, att EU alltmer kommer in på det arbetsrättsliga och sociala regelverket, som vi har haft uppe här otaliga gånger. Men nu ser vi alltså även en tendens till ett EU som rör sig mot mer av en transfereringsunion. Kan statsministern utveckla lite hur han ser på den bedömning jag gör och vad man kan göra för att motverka denna tendens?

När det gäller den internationella bolagsskatten, som Annika Qarlsso frågade om, tycker jag att statsministern var lite vag i sitt svar. Innovation, forskning och utveckling är av avgörande betydelse för var värde skapas. Förändringar som tar sikte på var marknaden finns minskar snarare incitamenten för stater att ha ett gynnsamt företagsklimat.

Vi delar regeringens syn att Sverige fortfarande ska stå upp för detta. Men hur se man på de steg som kommer och framför allt på de konsekvenser detta kan få för svenska bolag? Jag tänker exempelvis på risken för dubbelbeskattning under en period.

Det är många utrikespolitiska frågor på agendan denna gång.

I Turkiet fortsätter tyvärr Erdoğan att systematiskt nedmontera rättsstaten och kränka sina medborgares fri- och rättigheter. Han visar helt enkelt ett förakt mot EU:s grundläggande värden.

Det är mot denna bakgrund som Kristdemokraterna anser att de fruktlösa förhandlingarna med Turkiet om ett medlemskap formellt ska avbrytas. Detta har vi också påpekat i tidigare ståndpunkter.

Givetvis ska vi ha kontaktytor, vilket statsministern nämnde, och självklart ska vi aldrig vända Turkiets medborgare ryggen.

Efter EU-toppmötet i mars uttryckte jag en besvikelse över att man i slutsatserna inte alls klarade av att exemplifiera de ytterligare steg bort från demokrati och mänskliga rättigheter som Erdoğan's regering på senare tid har tagit.

I anslutning till detta toppmötet hade Erdoğan avskedat landets centralbankschef, inlett en rättsprocess för att stänga ned oppositionspartiet HDP – och vi får inte glömma att de turkiska domstolarna är allt annat än oberoende – och tagit bort immuniteten för en HDP-parlamentsledamot. Han beslutade också att lämna Istanbulkonventionen om våld mot kvinnor utan att ens ha befogenhet att göra det.

Vad har vi sett sedan dess? Jo, dessvärre fortsatta, konstanta nedskränkningar och nedslag. Det kokar under ytan i Turkiet; det bubblar rejält. Så sent som i går kunde vi se hur ett fredligt prideevent, en picknick i en park i Istanbul, fick ett brutalt avslut när polisen gick in och attackerade deltagarna. Exemplet är dessvärre många.

Jag vädjar därför åter till statsministern: Svik inte dem som kämpar för att försvara sina mänskliga fri- och rättigheter! De förväntar sig betydligt skarpare skrivningar från EU-toppmötet denna gång. Det gör även Kristdemokraterna.

Det är som sagt många viktiga utrikespolitiska frågor. Libyen, den fruktansvärda situationen i Tigray i Etiopien, Belarus och Ryssland.

Jag uppskattar att statsministern är tydlig med att det är rådets röst som gäller eftersom vi har sett en tendens att det pratas med lite många röster i EU-sammanhang.

Det är också bra att Sahel har kommit med på agendan. Jag tycker att regeringen borde ägna denna fråga betydligt mer uppmärksamhet när den diskuteras i EU-kretsen, inte minst på grund av att Sverige har sitt största militära engagemang i Mali. Därutöver mottar denna region ett väldigt stort svenskt bistånd.

Som vi vet har läget i Mali förändrats. Det ha skett två militärkupper och det råder en enorm instabilitet i landet. Frankrike och Macron har aviserat att man inte längre kan axla hela bördan, inte kan fortsätta i samma hjulspår och vill avsluta sin militära insats.

Min uppmaning till statsministern är därför att ta en mer aktiv roll i att omformulera EU:s engagemang i regionen. Jag tycker att Macron har rätt i att en förändring måste ske. Vi kan inte fortsätta med samma typ av stöd eftersom det uppenbart inte fungerar tillräckligt väl.

Kan statsministern redan nu säga något om vilken roll Sverige kommer att ta? Har vi några särskilda idéer om redan i detta skede kommer att föras fram?

Jag anser att vi inte kan sitta i passagerarsätet när så många svenska soldater har riskerat och riskerar sina liv för att göra regionen säkrare och då svenska skattebetalare bidrar med 2 miljarder svenska kronor genom den nya biståndsstrategin för regionen. Vi har därför ett väldigt stort ansvar.

Anf. 12 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för genomgången.

Pandemin har verkligen visat EU:s styrkor men tyvärr även EU:s svagheter, inte minst vad som händer när EU-länder agerar i motsats till unionens syfte under press. Vi måste nu tillbaka till ett läge där öppenhet trumfar slutenheten, och det ska även råda i kris och i pressade situationer.

Vi delar givetvis statsministerns åsikter om rättsstatens principer i relation till återhämtningsplaner. Det är bra och viktigt att statsministern tar upp och poängterar detta.

Jag kommer att stanna lite vid Ryssland och Belarus. Det är bra att statsministern avhåller sig från att ta upp de buzzwords som har kommit in i meddelandet från den höge representanten. Det är av vikt att vi håller oss till de fem principerna, och det är bra att statsministern håller med om detta.

Jag ska ändå ge några medskick och förslag på de verktyg och åtgärder som statsministern pratade om som är nästa steg i den strategiska diskussionen om Ryssland.

Vi tror att det är oerhört viktigt att Rysslands grannländer inte minst inom östliga partnerskapet, Ukraina, Moldavien och Georgien, har en tydlig färdplan för ett eventuellt europeiskt medlemskap. Det är ett värdefullt sätt att dra dessa länder från ryskt inflytande till ett inflytande som syftar till fortsatta demokratiseringsprocesser.

Som jag har sagt till utrikesministern vore det värdefullt om EU kunde utse en särskild representant för Krimfrågor. Det skulle visa att EU tar Krimfrågan på största möjliga allvar och att man fortsätter att se Ukraina som en helhet där Krim givetvis ingår.

Låt mig också nämna att skrivningarna i meddelandet om Syrien är alltför svaga. Att Ryssland är en drivande kraft i Syrienkonflikten och har medverkat till oändligt stort lidande behöver genomgående vara tydligt.

Det oroar mig att man lägger så stor vikt vid att det går att hitta områden där goda relationer kan skapas. Klimatet nämns ofta och att man här har gemensamma intressen. Jag vill därför upprepa att Ryssland inte har några gemensamma intressen utan bara egna intressen. Det är inte isolerat till vissa områden, utan det gäller på alla områden.

Jag vill också poängtera i diskussionen om Belarus att EU måste öppna för möjligheten till ett gemensamt EU-initiativ om visumfrågor för oberoende journalister och regimkritiker. Polen av alla länder, om man får säga så, har tagit ett eget initiativ i detta. Men jag uppmanar statsministern att lyfta upp diskussionen på EU-nivå, för ett EU-gemensamt initiativ vore bättre.

Givetvis är enighet viktigt, men ju längre Sverige kan dra denna enighet mot en tydlighet, desto bättre. Och ju fler länder som Sverige får med sig på denna resa, desto mer flyttas enighetstyngdpunkten åt ett tydligare håll mot Ryssland.

Avslutningsvis är det lite paradoxalt att man har en punkt som heter Libyen precis innan, punkt 23, om att man är committed till Libyens stabiliseringsprocess, för vi vet ju att en av de destabiliserande krafterna i Libyen är just Ryssland och inte minst de så kallade privata miliserna som agerar på Kremls uppdrag.

Jag delar Sofia Damms djupa oro över Turkiet, och jag hoppas att statsministern kommer att vara ännu mer tydlig än i de skrivningar som finns i förslaget.

När det gäller migrationen litar vi på att Sverige fortsätter att vara en balanserad röst för humanism.

Anf. 13 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern för föredragningen.

Låt mig börjar med covid och vaccintillgången. Precis som statsministern sa är ingen säker förrän alla är säkra. Det är bra att EU har beslutat att ge stöd till Covax och att EU fokuserar på den globala vaccinsolidariteten. Det är viktigt att detta går snabbt och effektivt och att det inte drar ut på tiden utan att vaccinet verkligen kommer dit de ska så fort det bara går.

Vad gäller den ekonomiska återhämtningen är det oerhört viktigt att den verkligen är grön och digital och att vi får klimatsmarta lösningar och cirkulär ekonomi och att vi sparar på naturresurser och så vidare. Miljöpartiet har i flera omgångar tidigare lyft upp vikten av att följa upp vart pengarna går så att de verkligen går till klimatsmarta lösningar i verkligheten och inte bara på papperet.

Så till migrationsfrågan. Det är givetvis oerhört viktigt att säkerställa mänskliga rättigheter och rättssäkerhet. Människor ska ha ett drägligt liv oavsett var i världen de har råkat födas.

Det är viktigt att biståndet inte är villkorat utan att biståndet går dit det ska.

Det är som sagt många utrikespolitiska frågor på agendan.

Det är mycket olyckligt att Turkiet har lämnat Istanbulkonventionen om våld mot kvinnor. Det är extremt viktigt att trycka på för demokrati och mänskliga rättigheter, och det är bra att det är sanktioner och tydlighet gentemot Turkiet.

Detsamma gäller gentemot Ryssland; det är viktigt med tydlighet och sanktioner.

Jag är glad över att statsministern lyfter upp att klimatfrågan i mångt och mycket är en säkerhetsfråga. Precis som statsministern sa är ett minskat beroende av rysk olja och gas mycket viktigt.

När det gäller Belarus är det mycket bra att Sverige aktivt driver frågan och att det blir en återrapport om olika sanktioner och hur dessa åtgärder rullar vidare. Här är det också viktigt att EU och Sverige är tydliga.

Låt mig nu lämna toppmötet därhän. Statsministern nämnde att det ska vara en träff med FN:s generalsekreterare Guterres. Jag har tidigare citerat ur hans tal om the State of the Planet och gör det nu igen: "Humanity is waging war on nature. This is suicidal. Nature always strikes back – and it is already doing so with growing force and fury. Biodiversity is collapsing. One million species are at risk of extinction. Ecosystems are disappearing before our eyes."

Vidare, och kanske viktigast: "Human activities are at the root of our descent towards chaos. But that means human action can help solve it. Making peace with nature is the defining task of the 21st century. It must be the top, top priority for everyone, everywhere."

Ett medskick är att det vore väldigt bra om vi kunde lyfta upp klimat- och miljöfrågor också på mötet med FN:s generalsekreterare.

Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr ordförande! Först vänder jag mig till Vänsterpartiet och Jens Holm. Vad gäller vaccination i världen är EU en av de få regioner som de facto har exporterat ett stort bidrag till Covax – både EU och EU:s medlemsstater. Men vi behöver naturligtvis göra mer.

Patenträtten har diskuterats många gånger. Låt mig säga så här: Sverige har inte stängt dörren för den frågan. Men jag vill också ha sagt att det inte löser det här problemet här och nu. Det löser inget problem på kort sikt.

Det är inte bara att släppa patenträtten, och helt plötsligt produceras det någonting någonstans. Det här är oerhört komplexa produktionskedjor. Det är ofta värdekedjor och varukedjor där olika delingredienser ska flyttas mellan länder. Det är naturligtvis hård certifiering och väldigt tydliga krav som ska uppfyllas. Vi pratar ju om läkemedel och vaccin här. Det är alltså själva poängen. Det löser vi inte här och nu.

Däremot kan vi se till att trycka upp produktionsvolymen där det redan produceras, där man har kapaciteten. Det är det arbete som är för handen just nu, på kort sikt. Men Sverige har alltså inte stängt den dörren om det skulle lösa någonting på lite längre sikt.

Vad gäller migration och mekanismen med de 10 procenten är NDICI till för att stödja alla EU:s yttre åtgärder. Det är inte bara biståndet. Att ungefär 10 procent ska användas till åtgärder som är relaterade till migration, ja, det är något som är bestämt i den här fördelningen. Det är en beslutad fördelning, och den beslutar inte Europeiska rådet över.

När det gäller Turkiet delar vi uppfattning. Sverige är tydligt med att det är en felaktig inriktning, inte minst inrikespolitiskt med förföljelse av politiska partier och politiska företrädare, att man lämnar Istanbulkonventionen med mera. Det finns ingen annan uppfattning där, och vi är väldigt tydliga i den kritiken.

Vi menar samtidigt att det här avtalet är bra, inte minst för de flyktingar som de facto finns i Turkiet. Då är vi tillbaka i samma diskussion som vi haft flera gånger, men jag är övertygad om att om man hjälper dessa människor med tak över huvudet, bostäder, skolor, mat, arbete och allt sådant underlättar det såklart deras tillvaro. Jag tycker att vi ska stå upp för det.

Vad gäller Etiopien är det helt riktigt att landet har utmaningar också vad gäller demokrati. Vi ser det som händer i Tigray. Det är naturligtvis fruktansvärt, och det är mycket lidande. Därför är det viktigt att man får tillträde dit så att man kan hjälpa människor. Vi är väldigt tydliga med att de eritreanska trupperna måste bort därifrån så att man får till en vapenvila. Det gäller flera delar av Etiopien, där det är etniska konflikter och så vidare.

Den demokratiska inriktningen är ju inte perfekt. Man måste tänka på att det är ett land som är två och en halv gång så stort som Sverige med fattiga förhållanden. Men det finns ändå en inriktning hos ledningen på demokrati och val. Det förekommer lite olika uppgifter om hur stor del av befolkningen som har fått möjlighet att rösta och i hur många av landets, tror jag, tio regioner. Det finns planer för de regioner där det inte har genomförts val att så ska göras. Tigray är en sådan region, och valet där är kanske det svåraste att förutse när det ska kunna se. Men i de andra fallen vill man återkomma och ge också de regionerna möjligheter. Det upptäcktes också brister under valet, till exempel att någon vallokal öppnade för sent. Där såg myndigheterna direkt till att i stället förlänga öppettiderna för den vallokalen, så det görs ändå försök.

Jag vill vara tydlig med att jag inte säger att det här är perfekt. Det är det inte, men det finns ändå en inriktning som vi tycker i grunden är bra. Därför menar vi att den dialog som EU och Etiopien har är bra. Det är bra att de kanalerna är öppna så att vi kan fortsätta att stödja rätt utveckling i Etiopien. Men det finns mycket kvar att göra, inget tvivel om det, och vi får fortsätta hålla den kontakten och se till att valen genomförs på bästa möjliga sätt.

Vad gäller klimatkrisen och skrivningarna står det en hänvisning. Det blir ju så i den här typen av slutsatser – där står inte allt, som i en handlingsplan, utan det är just slutsatser. Men där relateras väldigt tydligt till inclusive recovery och the Union's green and digital transition. Vi har också ett tydligt regelverk för återhämtningspengarna – 37 procent ska gå till det gröna och klimatomställning, till den typen av arbete, så det är redan etablerat. Vi återger det här igen i slutsatserna.

Så vänder jag mig till Sofia Damm och Kristdemokraterna. Nej, det här är ingen transfereringsunion, inte på något sätt. Det är medlemsstaterna själva som avgör vad de vill ta in i sina återhämtningsplaner, men det finns tydliga benchmarks – till klimatet 37 procent och till digitalisering 20 procent. Utöver det är det medlemsstaterna som väljer om man vill göra detta.

Jag delar Sofia Damms uppfattning vad gäller innovation och produktutveckling. Det är klart att när EU, som är så viktigt för Sveriges export och import, får den kraft som det är tänkt att återhämtningspaketet ska ge innebär det stora möjligheter för det svenska näringslivet. Så är det, så det tror jag att vi har samma syn på. En av de stora fördelarna med EU är denna gemensamma marknad.

Vad gäller Turkiet och att helt avbryta förhandlingarna vill jag återigen säga som jag tror att jag sagt någon gång förut i EU-nämnden: Vi uppfattar inte att oppositionen i Turkiet vill att EU ska klippa det bandet med Turkiet.

Vi måste arbeta för att här och nu ha tydlig kritik mot det som vi menar är fel, men vi måste också se vad EU kan göra när det gäller till exempel relationen mellan Turkiet och Grekland men också mellan Turkiet och Cypern. Där är EU betydelsefullt för dessa två länder.

Vi måste också på sikt ha ett arbete som innebär något hopp för oppositionen, för dem som kämpar för demokratiska rättigheter med mera. Jag har inte uppfattat att de vill att EU ska klippa de banden. Jag vill också ha sagt att Sverige nog är ett av de tydligare länderna vad gäller att beskriva de brister och fel som vi ser – behandlingen av politisk opposition och medier, kvinnors rättigheter och jämställdhet och så vidare. Vi är oerhört tydliga där.

Vad gäller Sahel har vi i Sverige i kraft av samarbetet med Frankrike och vår närvaro där redan en dialog med bland annat Frankrike. Men det är viktigt att se Sahel som den region det är. Vi stöder naturligtvis också kontakt med den regionala organisationen Ecowas, och EU stöder G5–Sahel-samarbetet som de länderna har för att hålla ihop det med ett regionalt perspektiv. Sverige är alltså aktivt här i allra högsta grad, både som land och som del i EU. Det är viktigt, då det handlar om säkerheten och villkoren i Sahelområdet men också kommer att spela roll för EU om det går alldeles fel här. Inte minst en växande terrorism som expanderar från ett sådant här område kan komma att innebära stora problem, så vi har all anledning att vara aktiva – och vi är aktiva.

Maria Nilsson frågade om återhämtningsplanen. Jag uppfattade att vi är överens om rättsstatens principer.

Maria hade också flera perspektiv på Ryssland. Vad gäller rapporten är det tänkt att den är ett underlag. Om jag uppfattade Maria Nilsson rätt vill hon att vi står kvar vid de fem principerna och inte anammar några nya etiketter. Det är så det är beskrivet, och i förberedelserna inför det här mötet med ordförande Charles Michel gjorde vi det tydligt att det här är en fråga som Europeiska rådet äger. Det är vi som ska ange inriktningen. Då tar vi den här rapporten som ett underlag, men sedan är det vi som fattar beslut utifrån den.

Vad gäller det östliga partnerskapet diskuterades det naturligtvis, och vi delar den uppfattningen. Sverige är ju en av grundarna här tillsammans med Polen. Vi ser utmaningar vad gäller Belarus, och det är en sådan sak som diskuteras nu. Jag gjorde det så sent som i går med Lettlands president och tidigare i veckan med Litauens president, som också har stora intressen i detta.

Nu har vi en utmaning. Det östliga partnerskapet är oerhört viktigt, men vi kan inte behandla alla i detta partnerskap på samma sätt givet utvecklingen i Belarus. Samtidigt får vi inte kapa kontakten, för även här har vi ett civilsamhälle och en opposition som vill känna den möjligheten. Då gäller det att stå upp för det men samtidigt behandla Belarus annorlunda eftersom man har en regim som agerar som den gör. Jag tror att vi har samma uppfattning där om jag uppfattat Maria Nilsson rätt, och det är klart att vi har egna intressen i detta.

Jag uppfattade att Maria Nilssons kommentar var av arten att enighet

är bra men att vi ska dra den enigheten så långt som möjligt åt vårt håll. Det är helt rätt. Det är så man ska agera. Men då måste man bygga en krets av likasinnade som tänker likadant och se hur brett man kan få det. Det är det vi gör, och vi är väldigt tydliga med att vi måste gå vidare med sanktioner. Nu tillkommer nya sanktioner som beslutas, och det är bra. Det fortsätter också med olika sektorer och hur det ska kunna påverka Belarus. Det är en utveckling som är igång. Det kommer mer, och det måste det göra för att visa den här regimen att vi inte accepterar ett sådant agerande.

”Migration”, har jag skrivit här. Som det står i slutsatserna är det här det som gäller samarbete med omvärlden och agerande i vårt närområde, och sedan återkommer diskussionen om EU:s interna regelverk som fortsätter att utvecklas. Den återkommer säkert.

Nu ska vi se om det är något jag har glömt.

Jo, Maria Nilsson var också inne på Krim. Jag vill understryka att det inte på något sätt är så att vi från svensk sida släpper på att Krim tillhör Ukraina och är en del av Ukraina. Den är annekterad. Detta strider mot folkrätten och mot den europeiska säkerhetsordningen, och vi har varit och är oerhört tydliga med det i EU och i bilaterala samtal. Så sent som i går i samtal med Lettlands president uttryckte vi tydligt att för oss går detta inte att släppa. Det går inte att göra det av det enkla skälet att om man gör det nu, då är det fritt fram också sedan. För att dra det till sin spets är det nästan en inbjudan. Därför kommer vi att stå upp för att detta är en annektering och att den strider mot den europeiska säkerhetsordningen. Vi kommer aldrig att acceptera det. Det är helt enkelt ohållbart att göra det, så där är vi väldigt skarpa.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in i den sista svängen med partier som har mer än en ledamot som deltar.

Socialdemokraterna och Moderaterna avstår.

Anf. 16 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ordförande! Statsministern säger alltså angående virusets ursprung att sanningen ska fram men att vi inte ska diskutera det just nu.

Nehej, okej. Men när ska vi diskutera det, då? Precis som i alla andra typer av utredningar blir det ju svårare och svårare att hitta sanningen ju längre man väntar. Det här borde vara prio ett.

Statsministern fick dessutom frågan inledningsvis av sin egen partikollega vad som är de viktigaste erfarenheterna och åtgärder nu för att förhindra framtida pandemier. Då svarade statsministern beredskapslager och lite sådana saker. Men att ta reda på varför den här pandemin började borde ju, om man utgår från någon sorts logisk analys, vara prio ett. Det tycker jag är fullständigt uppenbart.

Förstår inte statsministern att det ser lite suspekt ut att man vägrar att ens prata om det faktum att det här viruset mycket väl kan ha haft sitt ursprung i ett labb i Wuhan som delvis finansieras av Europeiska unionen? Förstår inte statsministern att det ser något suspekt ut?

Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Herr ordförande! Det är kanske Aspling själv som gör det här suspekt. Jag sa att det inte finns något om det på dagordningen för Europeiska rådets möte.

Som Ludvig Aspling nog vet pågår flera försök att reda ut vad detta kommer ifrån. Alla vi har ett intresse av det. Men det står bara inte på Europeiska rådets dagordning i morgon och på fredag. Det är hela poängen.

Huruvida detta är suspekt eller inte är upp till andra att avgöra. Regeringens uppfattning är dock att det inte finns något motiv för EU att försöka dölja någonting eller sopa någonting under matten för någon finansiering man har gjort, utan sanningen ska fram. Det är min korta sammanfattning.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Jag tackar statsministern.

Jag ser mig runt om i salen. Finns det ytterligare kommentarer innan jag gör en sammanfattning?

Anf. 19 JENS HOLM (V):

Ordförande! Trots att statsministern har svarat utförligt på mina frågor, vilket jag uppskattar, vill jag deklarerar Vänsterpartiets uppfattning. Vi har en avvikande mening på två punkter. Den ena är att vi vill att Sverige och EU ska ansluta sig till den växande skara som kräver att patent på covidvacciner ska hävas. Den andra rör migrationsfrågan och biståndsmedel. Vi accepterar inte att minst 10 procent av pengarna till det nya initiativet ska kunna gå till migrationsändamål. Statsministern sa att det har nämnts tidigare. Vi har också kritiserat den här hanteringen tidigare.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med två oliklydande avvikande ståndpunkter från Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Jag tackar statsministern för närvaron vid dagens EU-nämnds-sammanträde och önskar lycka till vid det kommande Europeiska rådet, en trevlig onsdag och naturligtvis även en glad midsommar.

Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Detsamma önskar jag EU-nämnden.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket, statsministern!

Vi går över till föredragningslistans punkt 3, Övriga frågor. Nästa sammanträde äger rum torsdagen den 1 juli klockan 13.00 i Förstakammarsalen. Då behandlas en återrapport från Europeiska rådet.

Jag tackar alla närvarande ledamöter, tjänstepersoner, journalister, kanslipersonal och stenografer för närvaro vid dagens sammanträde. Jag tackar naturligtvis även åhörare på webben och vid tv:n. Jag tillönskar alla en bra och glad onsdag och givetvis en riktigt trevlig och förhoppningsvis solig midsommar.

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Europeiska rådet

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 5 DAG LARSSON (S).....	4
Anf. 6 JESSIKA ROSWALL (M).....	5
Anf. 7 LUDVIG ASPLING (SD).....	7
Anf. 8 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 9 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	9
Anf. 10 JENS HOLM (V)	11
Anf. 11 SOFIA DAMM (KD)	12
Anf. 12 MARIA NILSSON (L).....	14
Anf. 13 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	15
Anf. 14 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	16
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 16 LUDVIG ASPLING (SD).....	19
Anf. 17 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	20
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 19 JENS HOLM (V)	20
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 21 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	20
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	20